

Kino

Private kinoer og -forestillinger

I Egersund

forevises Søndag Kl. 6 1/2 og Kl. 8, Mandag og Tirsdag Kl. 8 Aften
legemsstore kinematografiske Billeder af
„Vor Frelzers Liv“,

tagne efter det verdensberømte Oberammergauers Passionsspil. Billederne danner en fuldstændig naturtro Gjengivelse af Jesu Liv og kunde sees af alle Kristne.

PROGRAM:

1. Marie Befædelse.	8. Jesus helbreder de syge.	14. Jesus forføres af Pilatus.
2. Hyrdernes paa Veien til Betlehem.	9. Messias Indtog i Jerusaleem.	15. Kristus lærer Korsets.
3. Jesu Fødsel.	10. (5 Mia. Færelse).	16. Frelseren korsfæstes.
4. Flugten til Egypten.	11. Den sidste Nætter.	17. Jesus tages ned af Korset.
5. Jesu Døds.	12. Jesu Død i Gethsemane.	18. Jesus lægges i Graven.
6. Jesu besøger de 5000.	13. Jøfens fortaender Jesus.	19. Opstandelsen.
7. Løder de mange Børn komme til mig.	14. Jesus for Ypperstepræstens.	20. Kristi Himmelfart.

Hufbefalinger:

Ven Anmodning om at udlede min Mening, om de her i Kristiania foreviste Lydbilleder fra Passionsspillet i Oberammergau er det mig en Glæde at udvise. — At jeg har følt mig i høj Grad tiltalt og oplyst ved at se dem, at den kinematografiske Forestilling er i høj Grad god og værdig til at opbygge. — at Billederne, da jeg saa dem, indtil de mindste Deialer var tydelige og klare, som man saa ved et Hjelpe. Billederne bevæge sig i Bunden øje. — hvortil jeg tror troge at kunne anbefale Billederne, og føle mig overbevist om, at enhver, som ser dem, vil føle sig tiltalt og oplyst. — — — — — Særlig vil jeg henlede Støtternes Opmærksomhed paa Billederne. — — — — —

A. Koller-Sædman.
Bispef. ved Troldskjeds Menighed og Killaafretter
i N.aaen Unglingsforening

Høje Svendens. Sløtter i Bedeksheds, Stræde 31. a.: „I sine Dage var stort Menneskehus fuldt af Høje og Hermandsingen gjorde et glædeligt Indtryk. Billederne giver sig særdeles til Forevisning i Bedehuset.“

Ven Lyfærdig er det mig en Fornøjelse at udvise, at jeg anser det som en særdeles helbig Høje at saa offentliggjort Vor Frelzers Liv og Gjerning ved de kinematografiske Billeder, som forevises i Unglingsforeningen. Jeg har anbefalet Støtternes ved Skolen til at møde frem og se.

Kristiania den 10de December 1901. **Th. Lauranson.**
Overlærer ved Glimmelstens Skole.

Annonsen i Egersundsposten 06.09.1902

Den første forestilling med «levende bilder» i Egersund fant sannsynligvis sted i [Bedehuset 7](#) september 1902. Et omreisende kinoselskap viste da en forestilling bestående av 20 sekvenser med «legemsstore kinematografiske Billeder av «Vor frelzers liv», ... en fullstendig naturtro Gjengivelse av Jesu liv...». Forestillingen ble også vist påfølgende mandag og tirsdag.

I 1905 besøkte Nordisk Biograf Co byen med et variert program av kortfilmer, og reklamerte både med «Ægte Billeder fra Krigsskuepladsen» – scener fra den brutale russisk-japanske krig – og lystigere filmer som «Tyrefægtning i Madrid» og «Da Olsen reiste du paa landet».

I 1907 begynte landets største kinoselskap, Norsk Kinematograf-Aktieselskab, å vise film hver helg i Totallokalet i [Bedehusgaten 3](#). Disse forestillingene i ble drevet som en filial av Victoria kino i Stavanger. Hensikten var å gjøre dette populære helgetilbudet permanent, men det var lite hensiktsmessig å drive i et lokale som inne var spesielt innredet til formålet, og det kom dessuten ofte til kollisjoner med avholdsfolkets egne arrangementer. Etter tre år ble tilbudet derfor avvirket.

Strandgaten 63 er andre hus på venstre side. Foto: Ukjent/DF

I 1910 fikk Egersund sin første spesialinnredede kinosal. Det var Michael Gorritzen, eieren av **Grand Hotell**, som hadde innredet et lokale i **Strandgaten 63** til kino, og som åpnet dørene for første forestilling fredag 28. oktober. For å få størst mulig publikumsoppslutning var inngangsbillettene rimelige: 25 øre for voksne og 10 øre for barn. Den første forestillingen besto av fem filmer, to dokumentarfilmer, en kunstfilm, et drama og en komedie. Tilbudet ble populært fra første stund, men i 1918 fikk **Arbeiderpartiet** bystyret med på å inndra Gorritzens konsesjon - partiet hadde i lang tid hatt ønske om en kommunal kino.

Det viste seg imidlertid vanskelig å få til en kino i kommunal regi. Selv om Arbeiderpartiet lokket med gunstige leietilbud i byens nyeste og flotteste forsamlingslokale holdt de fleste politikerne igjen. De ville ikke bruke skattebetalernes penger på kinounderholdning. Andre igjen mente at kinoen brøt «med folks sedelige og moralske prinsipper».

Festiviteten brenner 9. juli 1941. Foto: Ukjent/DF

Kinematografen

Lørdag kl. 21
Søndag kl. 17 — 20.15
Mandag kl. 17 — 20.15

Voksne.
Billettpris for denne film
kr. 3,00.

Annonse i Dalane Tidende 20.02.1959

Annonsen i Dalane Tidende 23.02.1959

Men folk ønsket kino. I 1921 var det slutt på Arbeiderpartiets tålmodighet, og partiet lot prinsippene falle. På slutten av året stiftet flere partimedlemmer Egersunds Selskabelige Forening, hvis formål var å vise film i [Folkets hus](#) - Festiviteten i [Sandakergaten](#) 6. Offentlige konsesjonsvilkår ble unngått ved at man måtte være betalende medlem i foreningen for å kunne delta på «møtene», dvs. filmframvisningene. Det første «møte» ble holdt 17. februar 1922, og den svenske filmen «Körkarlen» sto på programmet. Den lukkede foreningen ble en stor suksess fra første dag, og allerede etter få dager hadde den fått over 500 medlemmer. Men medlemskapet var ikke mer eksklusivt enn at det kunne tegnes av hvem som helst sammen med kjøp av billetten.

Egersund kommunale kino

Dette private initiativet overbeviste de fleste om at kinodrift burde være en kommunal oppgave, ikke minst fordi driften kunne gi inntekter i kommunekassen. Splittelsen av Arbeiderpartiet i to fløyer, [Egersund Kommunistiske Arbeiderparti](#) og Egersunds Arbeiderparti, i 1924 framskyndet prosessen med kommunal kino. De 10 - 15 kommunistene som ble sittende som eiere av Folkets Hus hadde ingen økonomisk mulighet til å sitte med det, og i 1924 ble hele eiendommen solgt til kommunen. I salget inngikk også kinomaskineriet.

Dermed kunne Egersunds Selskabelige Forening avvikles, og Arbeiderpartiet hadde oppnådd det de ville: Egersund Kommunale Kinematograf åpnet dørene for første gang 1. april 1924.

I 1932 ble det installert nytt lydfilmapparat og salen ble litt ombygd slik at den rommet 285 sitteplasser og 45 ståplasser. Av sitteplassene var 230 på løse klappstoler og de øvrige på trebenker.

Rett etter okkupasjonen 9. april 1940 valgte kinostyret å stenge kinoen inntil videre, og få dager etterpå hadde tyskerne tatt seg til rette og lagt beslag på hele Festiviteten. Det gikk imidlertid ikke lang tid før folk krevde at kinoen åpnet igjen. Kravet ble etterkommet, og 19. juli ble det igjen vist film i lokalet. Til å begynne med ble det solgt like mange billetter som før okkupasjonen, men utpå vårparten 1941 stupte besøkeskurven som en konsekvens av oppfordringen fra London om kinostreik.

Under en forestilling 9. juli 1941 oppsto det brann i en filmrull mens tyskerne kjørte en lukket

forestilling. Flammene bredte seg raskt i maskinrommet, og snart sivet røyken ut gjennom taket. Med god hjelp av både frivillige nordmenn og tyske soldater fikk brannvesenet kontroll over brannen før en katastrofe oppsto. Hele annen etasje og taket ble ødelagt, mens resten av bygningen fikk vannskader. Et år etter brannen ble bygningen midlertidig reparert, og lørdag 29. august 1942 ble kinoen gjenåpnet med «en festforestilling for spesielt innbudte».

Den gamle, og midlertidig reparerte, Festiviteten var i dårlig forfatning etter okkupasjonsårene, men først i 1957 så bystyret seg endelig råd til å bygge en ny kino. Arkitekt Thv. Solheim fikk oppdraget med å tegne nybygget, mens råbygget ble reist av T. Ognedal og sønner.

I store deler av byggeperioden fungerte [Godtemplarlokalet](#) som kino.

Egersund kino ca. 1959. Foto: Fotohuset/Dalane Folkemuseum.

Lørdag 21. februar 1959 kunne endelig en stolt [ordfører Karl Jensen](#) åpne den nye kinoen i nærvær av innbudte gjester som hadde vært delaktig i plan- og byggeprosessen. Deretter ble aftenens hovedfilm, «Broen over Kwai» vist i lukket forestilling. Første åpne forestilling fant sted samme kveld kl. 21:00, da Broen over Kwai ble vist. Første barneforestilling var tirsdag 24. februar kl. 16:30, da musikalen Oklahoma sto på programmet.

Byen hadde med dette fått en ny storstue med sitteplass til 380 personer i myke stoler på skrånende golv. Bygget hadde dessuten klimaanlegg. Det tekniske utstyret var av det beste som kunne skaffes, og kinolerretet var hele 9 meter bredt slik at filmer i det nye formatet «Cinemascope» kunne vises. Det var mange som mente at byen hadde fått landets vakreste kino!

Egersund kulturhus. Foto: Eigersund kommune

I 1993/94 ble det foretatt en større ombygging av huset, og en ny liten kinosal med plass til 64

publikummere ble innredet. Samtidig ble bygget gitt navnet **Egersund kulturhus**. I oktober 2010 ble digitalt kinoutstyr tatt i bruk, og større fornyings- og vedlikeholdsarbeider ble foretatt i 2011/-12.¹⁾

1)

Kilder: Harald Hamre: Egersund byhistorie, B2, s. 201ff, 348f, 412, 452ff, 471, 494, 546ff, 577f; Egersundsposten 06.09.1902, 10.09.1902; Dalane Tidende 26.08.1905, 20.02.1959, 23.02.1959, Abram Kjell Sørdal: Godtemplarlokalet – byens kulturhus. Artikkel i Dalane Folkemuseumsums årbok nr. 19, s. 95; Eigersund kommunes arkiver

 Egersund byhistoriske leksikon
<https://dalanefolkemuseum.no/leksikon/>
PDF produsert 07.07.2022 03:07.
Artikkelen kan brukes fritt mot kreditering.

Produsert med støtte fra:
Dalane Folkemuseum
Museumsveien 20, 4373 Egersund
<https://dalanefolkemuseum.no>